

Практичне завдання 1

Визначення збройного конфлікту на прикладі ситуації в Криму

У січні 2014 року в на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополь формувались проросійські воєнізовані групи - кримська самооборона та військові загони козацтва. Іншою напіввійськовою групою стали бойовики політичної партії "Руське Єдинство".

20 лютого 2014 року озброєні військові без розпізнавальних знаків оточили військові об'єкти, будівлі органів державної влади України та, не зустрівши збройного опору, за підтримки збройних формувань, контрольованих Російською Федерацією, захопили зазначені стратегічні об'єкти та будівлі. Згодом виявилось, що вказані озброєні особи без розпізнавальних знаків є кадровими військовими Російської Федерації. У березні 2014 року Автономну Республіку Крим було «прийнято» до складу Російської Федерації за законами останньої.

Від початку операції Російською Федерацією у Криму представники російської держави та контрольовані нею воєнізовані сили застосовували тортури та нелюдське поводження з людьми чи групами, які сприймалися як нелояльні до російської влади. До встановлення ефективного контролю над Кримом незаконні дії здійснювались воєнізованими структурами, контрольованими Російською Федерацією (а саме так званою кримською самообороною, козаками та ін.) та російськими військовими. Ці дії були спрямовані на ліквідацію нелояльних політичних діячів громадянського суспільства до Росії та для зменшення будь-якого опору військовій окупації півострова. Жертвами катувань та викрадень стали проукраїнські активісти, журналісти, релігійні діячі, учасники кримськотатарського національного руху, а також жителі Криму, не лояльні до РФ, але стали жертвами неконтрольованого насильства з боку представників воєнізованих структур.

11 березня 2014 року Верховна Рада Автономної Республіки Крим прийняла "Положення про волонтерську міліцію (народну дружину) Криму". 17 червня 2014 року самооборона Криму «легалізувалась» та стала «державною 296 установою» відповідно до т.зв. Закону Республіки Крим №22-ЗРК від 17 червня 2014 року "Про народну міліцію Республіки Крим".

У період з березня 2014 року по серпень 2014 року більшість випадків затримання та катувань були скоєні представниками воєнізованих сил. Зафіксовано 25 випадків викрадення воєнізованими збройними силами. Майже всі викрадені активісти були звільнені пізніше, і всі вони повідомляли про катування та жорстоке поводження. Окрім викрадень, було задокументовано принаймні 21 інциденти, які можуть кваліфікуватися як катування.

А. - координатор руху "Євромайдан Крим", проукраїнський активіст. 9 березня 2014 року А. та його колега Б. піддалися переслідуванню невідомими людьми, та А. був затриманий міліцією політичної партії "Руське єдинство". Після затримання А. був переданий поліції РФ, яка незабаром повернула

його до міліції «Руського єдинства». Міліція привела його до невідомої будівлі біля адміністративного кордону між материковою частиною України та Кримом (контрольно-пропускний пункт Чонгар), він був замкнений у підвалі. Там його тримали протягом 11 днів. А. прострелили дві руки, він був роздягнений, його систематично били, він був підданий дії електричного струму. Протягом декількох днів його не пускали в туалет, він довгий час був із зав'язаними очима. 20 березня 2014 року він був звільнений разом з іншими проукраїнськими активістами.

Затримання А. відбулося за день до проведення проукраїнського мітингу, організованого А. та його колегами.

Будь-ласка, ознайомтесь з фабулою справи та надайте відповідь на такі запитання:

1. Чи є в описаній ситуації збройний конфлікт?
2. Якщо є, то який він має характер?
3. Чи був вчинений(і) злочин(и) проти А. та інших проукраїнських активістів?
4. Якщо так, то який(і) саме?
5. Який суд (національний чи інший) може розглядати цю справу?

Практичне завдання 2

Визначення збройного конфлікту на прикладі так званої ДНР

У березні 2014 року з метою повалення конституційного ладу та зміни кордонів держави України на території Донецької області створено так звану «Донецьку народну республіку» (далі - «ДНР»), члени якої є громадянами України. Протягом березня-квітня 2014 року учасники ДНР захоплювали адміністративні будівлі на території Донецької області, а потім розпочали бойові дії проти Збройних сил України, які були задіяні на території Донецької області з метою відновлення конституційного ладу в рамках проведення антитерористичної операції (АТО).

Виходячи з положень ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», ДНР є терористичною організацією.

Громадяни України К. і Б. в період з 24 лютого 2015 року по 25 березня 2015 року, спільно з іншими особами, за попередньою змовою, діючи відповідно до відведеної кожному ролі, здійснювали цілеспрямований збір деталізованих даних щодо місць розташування військової техніки, блокпостів Збройних Сил України на території Покровського (Красноармійського) району Донецької області, чисельності особового складу підрозділів Збройних сил України, їх озброєння, визначали місця вчинення в майбутньому терористичних актів та диверсій, шляхи підходу та відходу терористичної групи, кількість необхідної зброї, проводили відповідну рекогносцировку місцевості. Зібрану інформацію К. та Б. засобами мобільного зв'язку, а також шляхом особистих зустрічей К. з особою, матеріали стосовно якої виділені в інше провадження з позивним «Сармат», передавали учаснику терористичної групи, стосовно якого матеріали виділені в інше провадження, який здійснював корегування та координацію дій групи.

Крім того, К. 14 квітня 2015 року, діючи умисно, з особистих мотивів, пов'язаних із неприязню до осіб, які беруть участь в антитерористичній операції, з метою покарання їх за участь в бойових діях проти так званої ДНР, перебуваючи в приміщенні Управління Служби безпеки України у Донецькій області за адресою: м. Донецьк, вул. Щорса, 62, виконуючи визначені йому функції, розуміючи, що військовослужбовці Збройних Сил України, які потрапили у полон ДНР, припинили участь у воєнних діях та позбавлені можливості чинити спротив, маючи на меті спричинення особливо жорстоких фізичних та психологічних страждань і мук, протягом семи годин поспіль наносив полоненому військовослужбовцю Збройних Сил України громадянину М. численні удари руками та ногами в область голови, тулубу та інших частин тіла громадянина М., внаслідок чого останній згідно висновку судово-медичної експертизи № 234 від 18 жовтня 2015 року отримав тяжкі тілесні ушкодження, що спричинили встановлення йому інвалідності 1 групи. Крім того, К. під час нанесення вказаних ударів неодноразово в грубій формі нецензурно висловлювався на адресу М. та погрожував останньому стратою за відмову увійти до складу незаконних

збройних формувань так званої ДНР та присягнути на вірність так званій ДНР, а також протягом вказаного часу не надавав громадянину М. можливості отримати необхідну медичну допомогу, примушуючи його принизливо умовляти про надання такої допомоги.

Також К. у травні 2015 року в м. Маріуполі Донецької області вступив у злочинну змову з мешканцем м. Маріуполя А., для отримання з Російської Федерації зброї, боєприпасів і вибухових пристроїв для подальшого використання їх на території м. Маріуполя Донецької області проти представників органів державної влади, співробітників правоохоронних органів, військовослужбовців, мирних учасників мітингів і пересічних громадян з метою дестабілізації суспільно-політичної обстановки у східних областях України, а також таким чином для утримання влади незаконно створеної ДНР на території Донецької області. Реалізуючи вказані злочинні наміри, 25 травня 2015 року о 03:00 год. у Бердянський морський торговельний порт за попередньою змовою К. та А. з тимчасово окупованої території АР Крим від представників Російської Федерації було доставлено 88 автоматів, 8 кулеметів, 24 гранатомети, 918 гранат із запалами, 20960 патронів, а також спорядження до автоматів і кулеметів (магазини, підсумки, ремені та інше), усього 73 ящика із озброєнням, для проведення підривної діяльності на території м. Бердянська та м. Маріуполя. З метою отримання вказаної зброї, її подальшого транспортування та забезпечення нею учасників антидержавних заворушень у м. Маріуполі Донецької області, 25 травня 2015 року о 09:00 год. К. вирушив на автомобілі «Рено» до обумовленого місця зустрічі на звалищі біля с. Новопетрівки, де ним було отримано вказану вище зброю. В подальшому, 25 травня 2015 року, о 13:30 год. К було затримано співробітниками СБУ під час слідування з отриманою зброєю до м. Маріуполя.

Будь-ласка, ознайомтесь з фабулою справи та надайте відповідь на такі запитання:

1. Чи має місце збройний конфлікт на території Донецької області України? Якщо так, то якого типу і чому ?
2. Як необхідно кваліфікувати дії К. за національним законодавством ?
3. Чи може К. бути притягнутий до відповідальності за вчинення міжнародних злочинів? Якщо так, то яких ? Визначте норми права, яка підлягають застосуванню.
4. Чи може К. бути притягнутий до відповідальності Міжнародним кримінальним судом? Якщо так, то за які злочини і за яких умов?

Практичне завдання 3.

Врахування контекстуальних елементів міжнародних злочинів

10 липня 2014 р. А., громадянин України, виконував обов'язки командувача об'єднаним українсько-російським підрозділом “Гваделупа” т.зв. “Донецької Народної Республіки” («ДНР»). Об'єднаний підрозділ “Гваделупа” у цей час підтримував інші підрозділи т.зв. “ДНР” у боях з урядовими силами антитерористичної операції (АТО) за встановлення контролю над селищем Водянівка Донецької області. Бої між урядовими силами АТО та підрозділами т.зв. «ДНР» тривали з середини квітня 2014 року. У селищі Водянівка була розташована водонасосна вежа, від роботи якої залежало постачання питної води у райони проживання цивільного населення.

Усвідомлюючи, що сили АТО володіють кількісною та якісною перевагою, у розпачі від своєї поразки і бажаючи завдати якомога більшої шкоди місцевому населенню, А. віддав наказ нанести удар по водонасосній вежі з реактивної системи залпового вогню БМ-27 “Ураган”. У результаті удару, нанесеного підрозділом “Гваделупа”, водонасосна вежа була пошкоджена. Селище Водянівка та населені пункти у радіусі 20 км від нього залишилися без питної води.

Три роки потому А. був випадково затриманий прикордонниками на контрольно-пропускному пункті “Чонгар” під час спроби провезти сім одиниць вогнепальної зброї через адміністративний кордон на територію Автономної Республіки Крим. На час досудового розслідування А. обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Під час досудового розслідування слідчим стало відомо також про діяння А. 10 липня 2014 р.

Будь-ласка, ознайомтесь з фабулою справи та надайте відповідь на такі запитання:

1. Чи, на Вашу думку, зміст фабули дозволяє зробити висновок, що було вчинено злочини 10 липня 2014 р.? Чому?
2. Якщо зміст фабули дозволяє зробити висновок, що було вчинено злочини 10 липня 2014 р., то які саме? Чому?
3. У контексті кваліфікації злочинів, якщо такі було вчинено, яке значення має українське громадянство А.? Українське та російське громадянство членів підрозділу “Гваделупа”?
4. Чи, на Вашу думку, справа А. повинна слухатися в українському суді, чи бути переданою у міжнародні інстанції? Чому? Чи змінилася би Ваша відповідь, якщо А. командував би силами т.зв. “ДНР”, а не лише підрозділом “Гваделупа”?